

Rømningen af Fredericia 1864

I modsætning til Dybbøl var der i 1864 ikke mange kampe ved Fredericia, men fæstningens rolle i krigen mod Preussen og Østrig var ikke uvæsentlig.

Kort før krigen brød ud den 1. februar blev General Lunding udnævnt til kommandant for Fredericia og fik til ordre at sætte fæstningen i stand. Lunding havde i 1849 med succes gjort det samme og 6. juli samme år ført de danske tropper til sejr over slesvig-holstenerne med udfaldet fra byen.

I 1864 var volden i så dårlig forfatning, at Lunding anbefalede, at man helt opgav den. Han fik imidlertid ordre om straks at gå i gang og i løbet af den næste måned arbejdede over 1000 mand på at klargøre fæstningen. Som forstærkning fik Lunding blandt andet 1/3 af de tropper, der den 5. februar var blevet trukket tilbage fra Dannevirke.

De preussiske og østrigske styrker besatte først Kolding og rykkede derefter i begyndelsen af marts frem mod Fredericia. Den 8. marts kom det her til forpostkampe, hvor ca. 200 danske soldater i baghold mellem Snoghøj og Damgaard og blev taget til fange.

De østrigske tropper anlagde 5 kanon-batterier ud for byen, og disse blev den 20.-22. marts brugt til et kraftigt bombardement. Batterierne lå uden for effektiv rækkevidde af de danske kanoner, og ilden blev derfor kun besvaret i begrænset omfang – ca. 150 skud mod østrigernes ca. 2900. Under en pause beskydningen tilbød den feltmarskal Wrangel, at Lunding kunne overgive sig under ærefulde vilkår, hvilket Lunding afviste.

Der skete meget lidt skade på volden, men mellem Vendersgade og Kongensgade blev omkring 100 bygninger beskadiget og 36 brændte ned. Bombardementet viste sig at være et forsøg på at lokke danskerne til at trække tropper fra Dybbøl, hvor man havde besluttet at angribe senere.

Fæstningen rømmes

Efter de danske troppers nederlag ved Dybbøl d. 18. april var både krigsminister Lundbye og overgeneral Gerlach interesserede i at miste så få soldater våben som mulig samt at hindre fjenden i at rykke frem. Gerlach mente, at dette bedst kunne ske ved at holde Fredericia, men Lundbye var i tvivl. Han var bange for, at hele den danske hær ville blive udslettet. Efter flere gange at have skiftet mening under et statsråd med kongen og statsministeren udstedte han orden: Fredericia skulle rømmes.

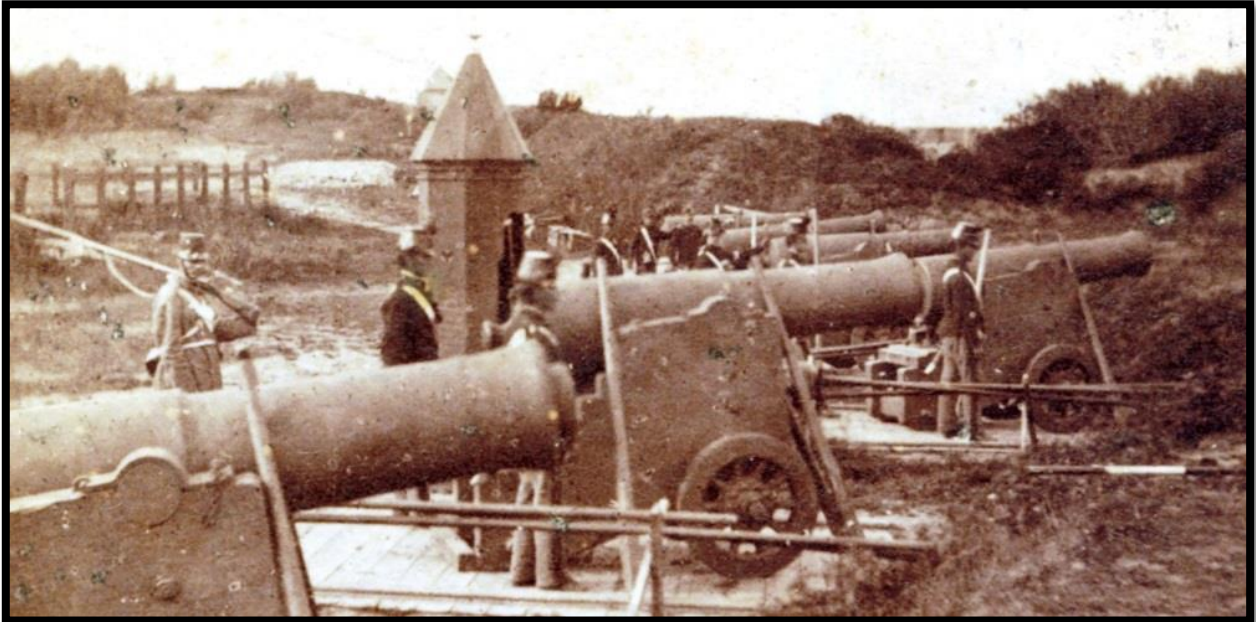
Da General Lunding modtog befalingen, forlangte han straks en telegrafsamtale med krigsministeren. Her undrede han sig over beslutningen og forsøgte at få lov til at forsvare sig, hvis hans soldater blev angrebet under tilbagetrækning. Dette blev afvist af Lundbye.

For soldater i Fredericia kom beskeden som et hårdt slag. De ville hellere være *”blevet slagtet, end at [...] skulle komme bort på denne måde”*. Lunding skrev selv *”Det var et bitterligt bæger at tømme”* i et brev til sin kone.

Mellem den 26. - 28. april blev fæstningen i al hemmelighed rømmet, og da de østrigske tropper dagen efter opdagede dette, indtog de byen. De havde haft planer om at gå uden om Fredericia og i stedet angribe Fyn, men dette blev med rømningen ikke nødvendigt.

I beretningerne fra de preussiske generaler kan man senere læse, at de anså Fredericia for så stærk en stilling, at man gerne ville forhandle om en våbenhvile. Blandt andet ville man have lovet ikke at ødelægge fæstningen og give den uskadt tilbage. I stedet blev store dele af volden sprængt i stykker, og 200 danske kanoner vendt mod Fyn.

Østrigerne blev i byen indtil den 16. november, hvor man sluttede endeligt fred. Tropperne var populære i byen, blandt andet fordi de viste stor respekt for Landsoldaten, der få år tidligere var blevet rejst til minde om udfaldet fra Fredericia i 1849. De østrigske soldater deltog de sammen med byens borgere i 6. juli-fejringen ved statuen.

Feltmarskal Wrangel

Som en af de mere markante personer i Fredericia i 1864 kan nævnes feltmarskal Wrangel, der var øverstbefalende for den preussisk-østrigske hær. En af hans forfædre havde været med til at erobre byen under svenskekrigene i 1657, og han var selv med, da fæstningen blev indtaget i 1848.

Wrangel var 80 år gammel, små-senil og ikke særlig populær blandt de øvrige officerer. Den preussiske kronprins Friedrich beskrev det således i sin dagbog:

”Wrangel var som beruset af glæde, [...] og han havde under hele dette felttog ønsket sig netop denne triumf. Han sludrede faktisk ikke andet end nonsens, således at de østrigske generaler højlydt begyndte at gøre grin med ham. Således forlangte han, når man spiser middag her, at for hver gang der skulle skåles - en skål han ville udråbe – skulle en af fæstningens bastioner sprænges i luften”.

Senere forlangte Wrangel, at Landsoldaten skulle nedtages og sendes til Berlin til omsmelting, hvilket dog blev forhindret af kronprinsen.

